

L'ocàs d'una art immemorial

El rall, una de les xarxes més primitives i universals, està molt arrelada a les nostres platges. Com a ofici, el seu ús ja gairebé ha desaparegut. Ara s'utilitza com una modalitat de la pesca esportiva i, fins i tot, com a atracció turística.

El rall és una de les arts de pesca que necessita menys infraestructura. Només cal una xarxa circular, coneguda com a rall, i el rallador o rallaire, que és un pescador atent i pacient, que espera en aigües de poca profunditat que arribe el moment de llançar la xarxa a la mar. Tota una art que es practica en moltes àrees del món des de temps immemorials, i que està profundament arrelat arreu del País Valencià i també al delta de l'Ebre.

La pesca amb rall consta d'uns pocs moviments que han de ser executats amb precisió, hàbilment (vegeu les fotografies). S'utilitza una xarxa circular, que té fins a 3 metres de diàmetre, guardada de ploms en tot el seu perímetre i sostinguda pel centre amb una corda. A l'hora de llançar la xarxa a l'aigua, s'ha de soltar de manera coordinada perquè es desplegue i caiga estesa, circularment. Quan la xarxa ja ha entrat dins l'aigua, s'ha d'estirar de la corda fins

que es forme una bossa en la qual han quedat atrapats els peixos. Posteriorment, s'ha de tornar a plegar per deixar-la preparada per a un nou llançament. S'ha de procurar que la xarxa no estiga enganxada. Si no està completament estesa, no es desplegarà bé. Al Delta encara es conserva la xarxa tradicional, de fil, mentre que a València aquest teixit ha estat substituït pel niló.

Josep Bartomeu, "lo Polet", que practica aquesta art al delta de l'Ebre, explica alguns dels trucs del rall. "A l'hora de llançar la xarxa, no s'ha de fer soroll perquè no se'n vaja el peix. A més, s'ha de tirar sempre de cul al vent. Si no, te la rebutja", indica. Al Delta, el rall s'utilitza tant a les llacunes d'aigua dolça com a la platja, a zones de poca profunditat en les quals el pescador pot entrar a peu. Així, es pesquen els peixos que més s'acosten a la platja, com la llissa, la tenca, el llobarro, l'anguila o l'orada, que a les terres de l'Ebre rep el nom de

moixarra. “S’ha de mirar –continua Polet– a veure on rebufa l’aigua, o cebar [tirar arròs blanc], i al cap d’una estona, llançar la xarxa.”

De sempre, explica Polet, el rall ha estat profundament lligat a la vida del Delta: “Quan jo era jove, hi havia gent que ho feia tot amb el rall. Agafaven gats o gossos rabiosos, i fins i tot, algunes vegades, persones, de la mateixa manera que els gladiadors, que ja duïen un rall. Aquesta xarxa s’utilitza també per a caçar ànecs.”

El rall era un mitjà de subsistència, un mètode de pesca de la gent pobre. Quan, a l’hivern, no hi havia faena als arrossars, el pare l’utilitzava per donar de menjar a la família. Era una pesca furtiva: “Els drets de pesca els tenen els descendents de la confraria de pescadors Sant Pere de Sant Carles de la Ràpita o els qui els han comprat. Històricament, però, hi ha hagut els matuters, pescadors furtius al marge dels interessos de la confraria.” Aquesta art de pesca, de sempre, ha conviscut amb altres que formen part de la gran riquesa antropològica d’aquest ecosistema, com ara el gànguil, utilitzat per pescar anguiles, el palangre, o l’anguilera, un estri fet de jonc també per pescar aquest animal. També hi ha els llocs de pesca d’angula, que Polet critica molt agraument: “No s’hauria de pescar perquè és la cria de l’anguila, però hi ha interessos econòmics molt grans.” Polet explica que queden algunes persones que es dediquen a la pesca tradicional, però que és un ofici que es perd. Els problemes que té el rall són molt diversos.

En primer lloc, la prohibició legal. Al País Valencià tan sols el poden utilitzar aquells que tenien permís de pesca de rall en el moment que es va decretar la prohibició, l’any 1998. Com que són gent major i no en poden entrar de nous, amb aquesta normativa s’impedeix el relleu generacional. Al delta de l’Ebre, poden usar aquesta xarxa els jubilats únicament, amb un permís especial que es renova cada any. A més, tan sols poden ser capturades espècies molt poc cotitzades comercialment, com ara la llissa o la carpa.

“Com que s’ha d’esperar a ser jubilat per poder pescar i és una art de pesca complicada d’utilitzar –apunta Polet–, se suposa que, d’aquesta manera, en no aprendre’n l’ús els joves, s’extingirà

Lo Polet tirant el rall al Delta. Aquest era un mitjà de subsistència, un mètode de pesca de la gent pobre. Quan, a l’hivern, no hi havia faena als arrossars, el pare l’utilitzava per donar de menjar a la família.

La xarxa, circular, té fins a 3 metres de diàmetre, guarnida de ploms en tot el seu perímetre i sostinguda pel centre amb una corda. A l'hora de llançar el rall a l'aigua, s'ha de soltar de manera coordinada perquè es desplegue i calga estesa, circularment.

RAFA GIL

també la tradició de pescar amb aquesta xarxa. Aquesta pesca està prohibida perquè diuen que no és selectiva, però sembla que hi ha també altres raons. Segurament serà perquè els pescadors tradicionals, amb l'ús del rall, fan una xicoteta competència a les grans multinacionals de la pesca o a les poderoses confraries de la pesca massiva industrialitzada”.

Els qui llancen el rall tenen també un problema comú amb la resta dels qui es dediquen a l'ofici de pescadors, que és la disminució de les captures. “Hi ha menys peix –afirma Polet– pels herbicides i pel canvi de cultius de tradicionals a mecànics. Abans els canals eren tots de terra, i ara són de formigó.”

Al Delta, a més, tenen un problema propi, molt greu, la invasió dels peixos

forans. En els darrers trenta anys, s'han introduït prop d'una vintena d'espècies de peixos d'Amèrica, d'Àsia i de Centreeuropa que desplacen els autòctons. La meitat de les espècies de peixos de l'Ebre ja són foranes. S'han introduït depredadors d'espècies autòctones, com ara el silur o el percalluç.

Fet i fet, el rall és una art de pesca a punt de desaparèixer. Polet l'ha convertit en objecte d'atracció turística per reivindicar-ne la vigència. En les excursions que organitza per donar a conèixer el Delta de l'Ebre, fa una demostració del seu ús als visitants. Al País Valencià, aquesta reclamació ha adquirit ja un caire formal. Un grup d'aficionats al rall han creat l'Associació de Pescadors amb Rall de la Comunitat Valenciana. El col·lectiu denuncia la tendència cap a la desaparició del rall per l'avançada edat de la gent que el practica i per la situació actual d'incongruència legal i administrativa, i es fixa com a objectiu la recuperació d'aquesta modalitat de pesca, “que forma part del nostre patrimoni cultural, etnogràfic i d'identitat pròpia”.

Miquel Calvet